

IV. Závěr

S ohledem na veškeré skutečnosti, jež byly uvedeny v této práci lze uzavřít, že přijetí nového koordinačního nařízení bylo přínosným krokem pro celou oblast koordinace systémů sociálního zabezpečení, ačkoli ani přijetím tohoto právního předpisu nebylo dosaženo ideálního stavu a v oblasti koordinace sociálního zabezpečení budou muset být vyřešeny problémy, které se snad podařilo touto prací alespoň trochu přiblížit.

Velkou roli v usměrňování vývojových tendencí má Evropský soudní dvůr. Jak bylo vyloženo zejména na aktuálních příkladech rozsudků ve věcech Bosmann (C-352/06) a Hendrix (C-287/05) vývojový trend, jenž do určité míry provázel i přípravu nového koordinačního nařízení, kdy se do středu zájmu dostává maximální možné zohledňování zájmů jednotlivých příslušníků členských zájmů. Jak vyplývá z odůvodnění rozsudku Bosmann (C-352/06) i Hendrix (C-287/05) v určitých případech lze zohlednit obecné principy, které odůvodňují závěry, jež by se na první pohled zdály neslučitelné se základními principy koordinace. Je tedy otázkou nakolik bude pro další směřování koordinace sociálního zabezpečení ovlivněno prolomením dosavadního, tzv. „výlučného efektu“ (též „*effet utile*“ nebo „*exclusive effect*“), jenž je v podstatě jedním z pilířů zásady aplikace jediného právního řádu, založené na kritériu *lex loci laboris*. Mohlo by se zdát, že opodstatněnost kritéria *lex loci laboris* je povážlivě zpochybněna a v nejbližší době musí dojít k jeho nahrazení nebo omezení kombinací některých jiných kritérií. Tento závěr však zřejmě neobstojí, pokud bude zohledněn i názor evropského soudního dvora vyjádřený v rozsudku Vláda Francouzského společenství, Valonská vláda proti Vlámské vládě (C-312/06), v němž Evropský soudní dvůr dospěl k závěru, že princip *lex loci laboris* je nejen hlavní kolizní zásadou při určování příslušného právního řádu, nýbrž dokonce

dovodil, že toto kritérium vychází z ustanovení primárního práva na němž je koordinační nařízení jakožto právní pramen ve své podstatě založeno. Bude zajímavé, sledovat, jak se s tímto do jisté míry rozporným fenoménem, kdy kritérium *lex loci laboris* je na jednu stranu zpochybňováno a na druhou stranu posilována vypořádá Evropský soudní dvůr ve svých dalších rozhodnutích. Další směřování koordinace systémů sociálního zabezpečení nebo alespoň jedné z jejich zásad tak bude do značné míry záviset na vyřešení otázky, kterému z výše uvedených trendů bude dána přednost. Koexistence v dlouhodobějším časovém horizontu je totiž pouze těžko myslitelná.

Dalším problémem, s nímž se bude muset Evropská unie i členské státy do budoucna vypořádat jsou nové druhy výkonu práce, které bude nutné zohlednit při určování příslušného právního řádu. Technologický rozvoj však zásadně ovlivňuje i další vývojový trend provázející, jímž je stále kvalitnější úprava vzájemné komunikace dotčených subjektů formou elektronickou. Zdá se, že papírové formuláře, které koordinaci sociálního zabezpečení provázely velmi dlouhou dobu, budou definitivně nahrazeny jejich elektronickými mutacemi. I tento trend vypovídá o stále silnější orientaci koordinace na zájmy jednotlivých státních příslušníků členských států. Vyřizování žádostí podaných elektronicky, zvláště pokud je potřeba v jednotlivých případech komunikovat na mezistátní úrovni, bude podstatně urychleno. Tento trend tedy výrazně zkvalitní služby poskytované migrujícím osobám. V této oblasti je Česká republika velmi progresivním státem technologické novinky jsou přijímány značně flexibilně.

Vývoj českého sociálního zabezpečení byl velmi výrazně ovlivněn nejenom samotným vstupem České republiky do Evropské unie, ale i přípravou na tento vstup. Určitým specifickým české koordinace jsou velmi těsné vztahy se Slovenskou republikou v této oblasti, jež však provázejí i rozpory v určitých koordinačních oblastech. Jak bylo demonstrováno na příkladu sporu mezi Nejvyšším soudem a Ústavním soudem, v oblasti vyplácení starobních důchodů jde o velmi palčivý problém, zvláště pokud si uvědomíme, že v oblasti důchodů invalidních jsou tyto problémy ještě křiklavější. Je tedy otázkou do budoucna, zda bude možné nalézt

kompromisní řešení, či zda o některé ze sporných otázek bude muset rozhodnout až Evropský soudní dvůr.